

การศึกษาทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว
ของคนตาบอดต้นแบบ : กรณีศึกษา ชุมชนคนตาบอดดาวคะนอง กรุงเทพมหานคร

กรวิทย์ จันทร์ดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การศึกษาทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวของคนตาบอด

ต้นแบบ : กรณีศึกษา ชุมชนคนตาบอดดาวคะนอง กรุงเทพมหานคร

A STUDY OF BEST PRACTICE IN ORIENTATION AND MOBILITY
SKILLS AMONG THE BLIND : CASE STUDY OF THE BLIND
COMMUNITY IN DAO-KANONG, BANGKOK

กรวิทย์ จันตรีดี 4637581 RSRS/M

ศศ.ม.(งานบริการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : จิตประภา ศรีอ่อน, Ph.D., แฉล้ม แยมเอี่ยม, ศศ.ม.,
ธรรม จตุนาม , ศศ.ม. ,

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคนตาบอดต้นแบบ

(Best Practice) ในการเดินทางไปประกอบอาชีพจากชุมชนคนตาบอดดาวคะนองด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการประเมินทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ผลการศึกษาพบว่าในชุมชนมีคนตาบอดต้นแบบ จำนวน 3 คนมีทักษะการใช้ไม้เท้าขาวที่ดี สามารถใช้ทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว โดยใช้ประสาทสัมผัสส่วนอื่นมาช่วยเช่นการฟังเสียง การสัมผัส การรับรู้ตำแหน่งและทิศทาง การรู้จักเส้นทางเดินรถโดยสารประจำทาง และการอาศัยการถามจากคนที่สายตาดี จึงจะสามารถเดินทางออกจากชุมชนดาวคะนองไปประกอบอาชีพได้ด้วยตนเอง มีความกล้าและความมั่นใจในการเดินทางได้ด้วยตนเอง โดยได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนว่าประสบความสำเร็จในการทำงานได้ด้วยตนเอง มีลักษณะเป็นผู้นำชุมชน โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชน รองผู้นำชุมชน และอาสาสมัครในชุมชนและมีคุณภาพชีวิต มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง การแต่งกายสะอาดเรียบร้อยเหมาะสม มารยาททางสังคมที่ดี มีการมองโลกในแง่ดี การแสดงออกทางความคิดได้ดี มีวิสัยทัศน์และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและคนตาบอดต้นแบบทั้ง 3 คนเคยได้รับการฝึกอบรมทักษะการสร้าง ความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหวจากสถาบันเกี่ยวกับคนตาบอดมาแล้ว

คำสำคัญ : คนตาบอด / ทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว

**A STUDY OF BEST PRACTICE IN ORIENTATION AND MOBILITY SKILLS
AMONG THE BLIND : CASE STUDY OF THE BLIND COMMUNITY IN
DAO-KANONG, BANGKOK**

**KORAWITH JUNDEE 4637581 RSR/S/M
M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)**

**THESIS ADVISORS: JITPRAPA SRI - ON, Ph.D., M.A., CHALAM
YAMAIEEM, M.A., TAM JATUNAM, M.A.**

ABSTRACT

This study is a qualitative descriptive research. The objective was to identify and describe best practice orientation and mobility skills while pursuing an occupation as demonstrated by three model subjects from the blind community of Dao-Kanong , Bangkok.

The three blind subjects had the ability to use a white cane. In order to assess their orientation and mobility skills, the researcher conducted in-depth interviews and tape recorded the data as well as closely observing the participants as they traveled.

The result of this study shows that best practice for the blind demonstrated good white cane skills as they went to work by themselves. They used sensory awareness allied with auditory, tactual and kinesthetic discrimination and localization. They needed to know the route transportation. They were able to question to others to gain knowledge that was relevant to their mobility needs. They had self-confidence. The community admired their success. The three subjects were involved in the community as the leader, assistant to the leader and volunteer with good quality of life, good health, proper grooming, good manners, optimistic attitude, positive thinking, visionary outlook and good interpersonal relationship. They were trained in Orientation and Mobility courses of Skill Development Center for the Blind.

KEY WORDS: BLIND / ORIENTATION AND MOBILITY / OCCUPATION

69 pp.